

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze diplomové práce

Ekonomická konkurenceschopnost

Ruské federace

Bc. Hana Kolaříková

© 2016 ČZU v Praze

Souhrn

Tato diplomová práce si klade za cíl zhodnotit ekonomickou konkurenceschopnost Ruské federace. V souvislosti s tímto tématem zjistit hodnoty základních makroekonomických ukazatelů a pomocí nich prozkoumat aktuální ekonomickou situaci v zemi. Konkurenceschopnost bude hodnocena na základě metodiky Světového obchodního fóra a jeho globálního indexu konkurenceschopnosti. Dle tohoto indexu bude provedena komparace výsledků Ruské federace a vybraných světových ekonomik. Následně budou analyzovány vybrané klíčové faktory působící na velikost hrubého domácího produktu a určen jejich vliv na výkonnost ruské ekonomiky. K tomuto účelu bude využito statistických metod regresní a korelační analýzy. Na závěr práce objasní hypotézy, které byly stanoveny v úvodu, a komplexně zhodnotí výkonnost ruské ekonomiky s případným doporučením, jak lépe využít potenciál země.

Klíčová slova: Konkurenceschopnost, Ruská federace, komparativní výhoda, makroekonomické ukazatele, Globální index konkurenceschopnosti, regresní a korelační analýza

Ruská federace (dále jen Rusko) není velikánem pouze na mapě, ale také ve světě ekonomiky, politiky a obchodu. Postupné tržní reformy, které se v Rusku odehrály v 90. letech, umožnily plné zapojení do mezinárodního obchodu a utužily tak významné postavení této velmoci, které nelze opomíjet. Tyto reformy vedly také k významnému společenskému pokroku. Ruskou ekonomiku lze zařadit do prvních deseti významných ekonomicky silných zemí, dle výše HDP. Své místo má také v různých mezinárodních uskupeních hospodářského charakteru, jakými jsou WTO, NATO, OSN, MMF aj.

Vzhledem k rozsáhlosti vybraného tématu a ke značné provázanosti jednotlivých ekonomických dějů, bude Rusko hodnoceno komplexně s ohledem na jeho vývojové etapy po roce

1989. Hlavním cílem práce je hodnocení aktuální konkurenceschopnosti Ruské federace za pomoci hodnot a vývoje makroekonomických indikátorů.

Dále budou hledány klíčové faktory ovlivňující výkonnost ruské ekonomiky a hlavní komparativní výhody oproti ostatním zemím. Jelikož jsou v Rusku značná naleziště nerostných surovin, bude hodnocen právě jejich vliv na ruské hospodářství, kdy bude poukázáno i na možná rizika, jež s sebou přírodní bohatství pro ekonomiku přináší v dlouhodobém horizontu.

Pro objasnění teoretických východisek, která byla zvolena autorkou pro hodnocení ekonomického potenciálu země, bylo čerpáno z odborné literatury. Na počátku práce budou osvětleny termíny související s konkurenceschopností národů nebo dílčích celků národního hospodářství. Po vyjasnění pojmu konkurenceschopnosti bude následovat výčet mezinárodních organizací, které se zabývají metodikou měření konkurenceschopnosti jednotlivých národních ekonomik. Ke každé této organizaci bude přiřazen základní indikátor, pomocí něhož jsou vyhodnocovány a porovnávány výsledky vybraných států.

Podrobnější charakteristika ruského hospodářství bude rozebrána na základě podílu jednotlivých odvětví národního hospodářství na ruském hrubém domácím produktu. Odvětví byla rozdělena v souladu s mezinárodní standardizovanou klasifikací ekonomických činností ISIC a budou porovnány vybrané roky. Společně s touto odvětvovou strukturou bude demonstrován i vývoj HDP ve zvoleném intervalu. Data pro potřeby této diplomové práce byla čerpána ze statistik OECD, z ROSSTATU a Eurostatu. HDP je uváděno ve stálých cenách zvoleného roku 2008.

Z hlediska konkurenceschopnosti je Rusko detailně rozebráno pomocí Globálního indexu konkurenceschopnosti, jež každý rok publikuje Světové ekonomické fórum. Budou zde vyčísleny jednotlivé kategorie a určeny silné a slabé stránky ruské ekonomiky. Pomocí tohoto indexu bude

ekonomika začleněna do stadia vývoje. Stadia vývoje ekonomiky země jsou také definována organizací Světovým obchodním fórem. Dále bude provedeno porovnání konkurenceschopnosti Ruska s ostatními ekonomikami, dle hodnot naměřených Světovým ekonomickým fórem.

Pro zpracování analýz zaměřených na určení klíčových faktorů ovlivňujících výkonnost ekonomiky Ruské federace bylo využito statistických metod regresní a korelační analýzy. Data získaná z oficiálních stránek významných světových institucí budou setříděna a formátována pomocí aplikace MS Excel.

Energetické zdroje tvoří nejdůležitější prvek ekonomického potenciálu Ruska, a tím má konkurenční výhody oproti ostatním státům. Příjmy z exportu nerostných surovin zajišťují ojedinělý zdroj pro financování veřejných výdajů.

Přírodní bohatství samo o sobě však z dlouhodobého hlediska nezaručuje bohatství národa. Je nutné naučit se s ním nakládat a využít získané prostředky efektivně a nikoli k aktuální spotřebě. Rusko má v tomto směru velké nedostatky, zvláště díky nesprávně fungujícímu institucionálnímu rámci.

Práce poukázala také na mnohé přednosti ruského trhu mimo přírodního bohatství se jedná o velikost trhu s velkým zastoupením spotřebitelů ve střední třídě, vzdělaná populace a tradice v technických oborech, avšak modernizace nebude možná bez přispění zahraničních partnerů. Nad rámec tradičních oborů by Rusko mohlo mít také úspěch v nově se rozvíjejících oblastech nanotechnologie či moderní informační technologie. Jestliže ruská vláda dokáže učinit kroky, které budou směřovat k efektivnímu využití potenciálu země, může tím vyřešit závislost na nerostných surovinách, ale také závislost na dovozu mnoha kvalitních výrobků. Problém konkurenceschopnosti domácí výroby tak zůstává výzvou pro budoucí rozvoj Ruské federace.

Z hlediska zahraničního obchodu začíná Rusko navazovat významné spojení s Čínou zvláště na poli nerostných surovin. Obchod s Čínou je ruskou ekonomiku velmi důležitý, neboť Rusko zasažené sankcemi ztrácí mnoho zahraničních partnerů v západních zemích. Dále je také Rusko zasaženo nízkou cenou ropy, které nemůže za daných podmínek konkurovat, jelikož v nalezištích Severního ledového oceánu je mnohem nákladnější ropu vytěžit na břidlicových nalezištích. Ceny, které nasadil OPEC v důsledku své nadprodukce ropy, jsou pro Rusko vskutku nepříznivé.

Rusko by mělo zlepšit hlavně své podnikatelské a investiční klima, zvláště pak se postarat o snížení korupce v zemi. Posun v těchto oblastech je stěžejní pro efektivní využití potenciálu Ruské federace. Další podmínkou pro zvýšení konkurenceschopnosti země je instituciální rozvoj. Pro správné fungování trhu je nutné nastavit pravidla, která budou dodržována a jejich porušení po zásluze potrestáno.

Plné využití potenciálu ruské ekonomiky povede k vzdělanostní a diverzifikované ekonomice s rozvinutou konkurenceschopnou průmyslovou výrobou a stabilním podnikatelským prostředím. V opačném případě by se Rusko mohlo stát zcela závislé na nerostném bohatství s nízkým přílivem zahraničních investic a domácím průmyslem, který nebude schopen konkurence na zahraničních trzích.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

BRČÁK, Josef a SEKERKA, Bohuslav, 2010. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

HINDLS, Richard, 2007. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha : Professional Publishing. 418 s. ISBN 978-80-86946-43-6.

KADERÁBKOVÁ, Alena, 2003. *Základy makroekonomické analýzy*. Praha : Linde. 175 s. ISBN 80-86131-36-X

Elektronické zdroje:

DELOITTE. Rusko - Finanční krize 2014 a související aspekty. [Online] *Deloitte*, 2014 [Citace: 2015-12-15]. Dostupné z:
https://edu.deloitte.cz/Upload/Brochures/PDF/2015/rusko_krize_2014.pdf.

ROSSTAT. 2015. BRICS Joint Statistical Publication [Online]. *ROSSTAT*, 2015 [Citace: 2016-01-16]. Dostupné z:
http://www.gks.ru/free_doc/doc_2015/BRICS_ENG.pdf. ISBN 978-5-4269-0051-6.

SCHWAB, Klaus. The Global Competitiveness Report 2014-2015 [Online]. *The wealth economic forum*, 2014 [Citace: 2016-02-12]. Dostupné z:
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf.

THE WORLDBANK. Russia Economic Report [Online]. *Worldbank*, 2016 [Citace: 2016-02-12]. Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/country/russia/publication/rer>